

N381

Natuurlijk!

2025-61

provinsje fryslân
provincie fryslân

Het landschap voor de N381

trajectdeel Donkerbroek - Oosterwolde-noord

Voorliggend onderzoeksrapport betreft een door de bureaucombinatie Eelerwoude/ Appelman opgesteld advies aan de provincie Fryslân met betrekking tot de inpassing van elf tracéalternatieven die zijn onderzocht in het kader van de Projectnota/MER N381 Donkerbroek - Oosterwolde.

Op basis van een analyse van het landschap worden voor alle elf alternatieven aanbevelingen gedaan om te komen tot een optimale inpassing, op een wijze waarbij maximaal wordt aangesloten op het landschap.

Het rapport is opgesteld met het doel inzichtelijk te maken wat vanuit landschappelijk oogpunt meest relevant is waar het gaat om de keuze van de tracés alsmede om ideeën aan te dragen voor de inpassing van het tracé dat te zijner tijd als voorkeur zal worden vastgesteld. Het rapport heeft geen formele status.

Colofon

Tekst: ing. A.G. Appelman

Tekeningen:

Top. kaart anno 1853-1856: Grote Historische Provincie Atlas, 1 : 25000, deel Fryslân
Uitgegeven door Wolters – Noordhoff

Landschapstypen kaart: Landschapsbeleidsplan Eelerwoude

Situatietekeningen: ing. A.G. Appelman

Perspectieftekeningen: ir. G. Velthuis

Het Landschap voor de N381

trajectdeel Donkerbroek - Oosterwolde-noord

17 december 2008

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Geschiedenis	7
2.1 Ontstaansgeschiedenis	7
2.2 Huidige situatie	10
3. Huidig beleid	16
3.1 Rijksbeleid	16
3.2 Provinciaal en regionaal beleid	17
4. Doelstellingen	19
5. Plantoelichting	22
5.1 Inleiding	22
5.2 Algemene voorstellen	22
5.2.1 West 1 alternatief	22
5.2.2 West 2 alternatief	26
5.2.3 West 3 en W3a alternatief	27
5.2.4 West 3 silvaduct	30
5.2.5 West 4 alternatief	31
5.2.6 Oost alternatief met viaduct	33
5.2.7 Oost alternatief met aquaduct	35
5.2.8 Bestaand tracéalternatief	37
5.2.9 Ikeo alternatief	38
5.2.10 Bestaand tracé beperkt alternatief	40
6. Conclusies	42
7. Literatuurlijst en colofon	46

1. Inleiding

Aanleiding

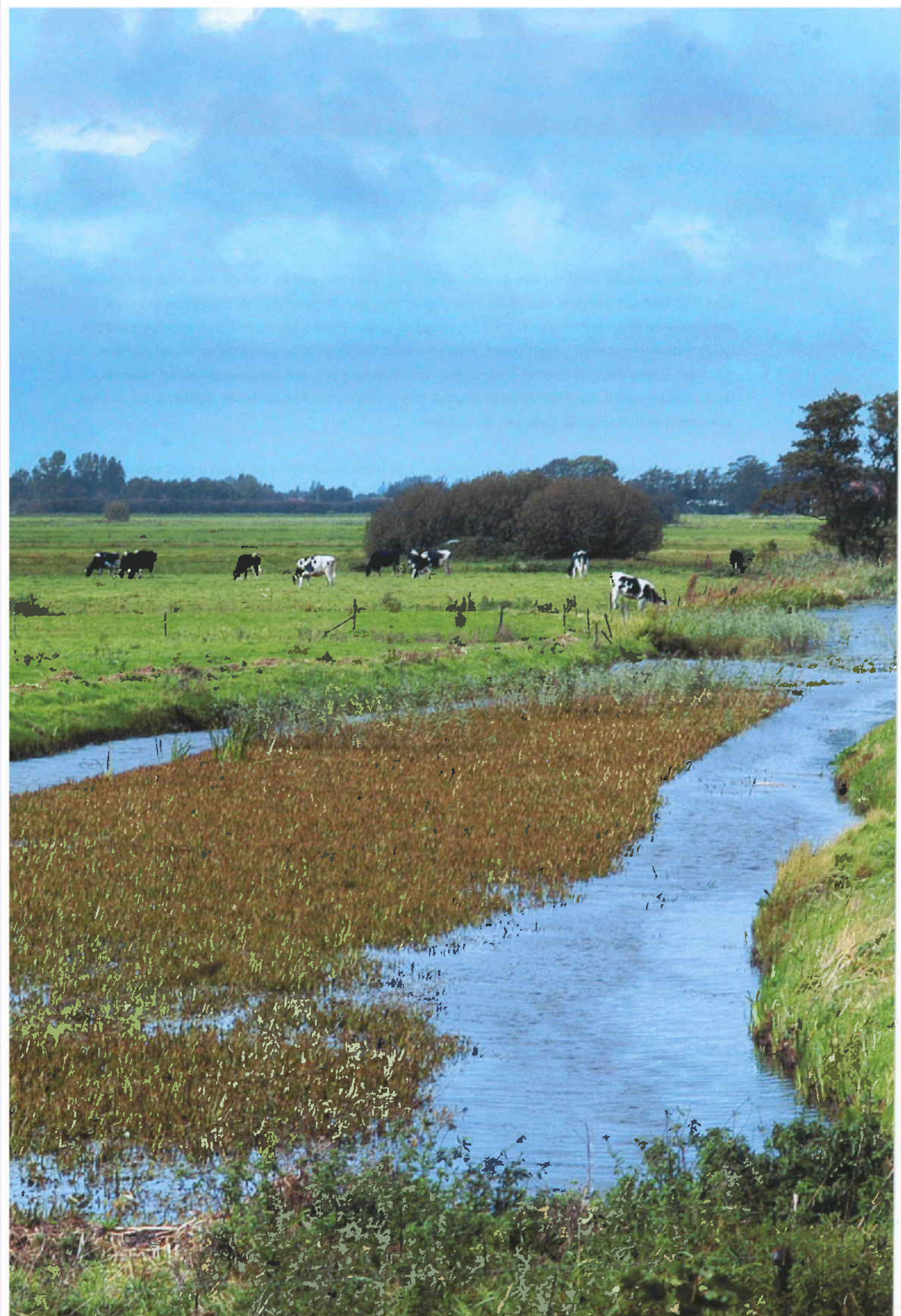
In het kader van de ombouw van de provinciale weg N381 van een 80 km/uur weg naar een stroomweg (100 km/uur) wordt in een milieueffectrapportage vanuit verschillende disciplines gekeken welk tracé de voorkeur verdient. Voor het wegdeel tussen Donkerbroek en Oosterwolde-noord zijn daarbij elf alternatieven gedefinieerd, waaruit medio 2009 een voorkeursalternatief zal worden gekozen. Vooruitlopend daarop is nagegaan wat de aanleg van een autoweg betekent voor het landschap en welke mogelijkheden er bestaan om te komen tot een optimale inpassing, los van het alternatief dat uiteindelijk gekozen zal worden.

Daarbij geldt, dat de landschappelijke inpassing van ieder alternatief zijn eigen knelpunten maar ook kansen heeft. Om na te gaan met welke landschappelijke randvoorwaarden rekening moet worden gehouden bij de inpassing en uitwerking van het (nog te kiezen) voorkeursalternatief, is aan de bureaucombinatie Eelerwoude/ Appelman gevraagd om van alle alternatieven een analyse te maken en aan te geven wat daarbij de landschappelijke randvoorwaarden en beperkingen zijn. Daarbij is ook gevraagd aan te geven op welke wijze de bestaande voorzieningen, bij het eventuele functieverlies van het bestaande tracé, door middel van herinrichting een versterking van de landschappelijke identiteit kunnen geven.

Voor deze analyse is specifiek de bureaucombinatie Eelerwoude/ Appelman gevraagd. Deze combinatie heeft in opdracht van de gemeenten in het gebied en in samenwerking met de provincie Fryslân het Landschapsbeleidsplan Zuidoost-Fryslân gemaakt. En zij daarmee dus over aanzienlijke gebiedskennis beschikken.

Werkwijze en opbouw rapport

Ten behoeve van de landschappelijke inpassing is eerst de bestaande situatie geanalyseerd en beschreven. Daarna zijn relevante ontwikkelingen en beleid bestudeerd. Van hieruit zijn doelstellingen geformuleerd ten behoeve van de landschappelijke inpassing van de alternatieven. Per alternatief is vervolgens de landschappelijke inpassing beschreven. Bij iedere alternatief is daarbij aangegeven op welke wijze de landschappelijke kwaliteit kan verbeteren door optimaliserende maatregelen. Tenslotte wordt ieder alternatief op zijn landschappelijke kwaliteiten beoordeeld.

2. Geschiedenis van het landschap

2.1 Ontstaansgeschiedenis

Abiotische grondslag

Voor de jaartelling was het landschap woest en ledig. De ijskap en het smeltende ijs hebben in dit deel van Fryslân een reliëfrijk landschap achtergelaten met keileem en beekdalen. Voor de komst van het landijs werd in Drenthe en Zuidoost-Fryslân een vele meters dik pakket fijn zand afgezet. Na verloop van tijd verslechterde het klimaat en kwam het onder invloed van het landijs. In de laatste fase van het Saalien (ijstijd) (zie schema 1) was de stuwrichting van het landijs noordoost-zuidwest gericht.

Schema 1		
Tijdsindeling	Lithostratigrafie en genese	Jaren voor Chr.
HOLOCEEN		
Subatlanticum	Veen en stuifduin	700
Subboreaal	Veen	3000
Atlanticum	Veen	5500
Boreaal	Veen	7500
Preboreaal	Veen	8200
PLEISTOCEN		
Wechsellen		
- Laat-Glaciaal	Jonger dekzand	8900-10300
- Pleni-Glaciaal	Lemig en niet lemig	27000
- Vroeg-Glaciaal	Ouder dekzand (erosie van de keileem)	58000
Eemien	Veeenvorming , verwerking keileem	ca. 100000
Saalien	Keileem (formatie van Drente)	ca. 200000
Holsteinien	Klei en veen	
Elsterien	Potklei (formatie van Peelo)	
Cromerien	Formatie van Urk	ca. 700000
Menapien	Formatie van Enschede	

De gletsjerlobben bedekten het gebied van de huidige riviertjes Het Koningsdiep (Boorne), Tsjonger en de Linde. Met het landijs werden zowel grote rotsblokken als kleideeltjes meegevoerd. Het getransporteerde materiaal bleef, na het smelten van het ijs, als grondmorene achter in de vorm van keileem. Het smeltwater zorgde ervoor dat de dalen diep werden uitgesleten waarbij het keileem uit de dalen verdween. De dalen werden in de interglaciale periode opgevuld met zand en grondmorenemateriaal. Tussen de beekdalen liggen de vrij vlakke min of meer plateauvormige terreinen. Tijdens de laatste ijstijd, het Weichselien, hebben zich door verstuing, veelal midden op deze plateaus, dekzandruggen gevormd. Enkele dekzandruggen bevinden langs de randen van het beekdal. Zo zijn de voor Zuidoost-Fryslân kenmerkende brede rivierdalen ontstaan waarin relatief kleine riviertjes hun weg naar de lagere delen zoeken.

Het beekdal van de Tsjonger bestaat in het onderzoeksgebied uit een deel van de bovenloop (ten oosten van huidige Opsterlânske Kompanjonsfeart) en een deel van de middenloop (ten westen van de OKF). In het bovenloopse deel sluit het Grootdiep als zijtak aan op de Tsjonger. In het middenloopse deel bestaan de zijtakken uit het Kleindiep en een beekdal welke voert vanaf het noordwesten van Donkerbroek (Tjabbekampster waterlossing).

Biotische grondslag

In de warmere periode (Holoceen) vulden de smeltwaterdalen zich weer met water, mede beïnvloed door de rijzende zeespiegel. Hierdoor ontwikkelde zich het veen. Op de plateaus het hoogveen welke gevoed werden met regenwater. Veen en vochtige wouden in de beekdalen, welke gevoed werden met het smeltwater vanaf het Drents plateau. Dit resulteerde in een vrijwel ondoordringbaar reliëfrijk moeras.

Antropogene grondslag

De eerste bewoning in dit landschap vond plaats op de randen van de hogere zandgronden. Vanaf de Romeinse tijd tot in de late middeleeuwen was dit gebied echter, vanwege zijn ontoegankelijkheid, zeer beperkt bewoond. Het moerasgebied was toen ongebruikt en onontgonnen.

De eerste bewoning gaat vooraf aan de middeleeuwse ontginningen van het esdorpenlandschap (Oosterwolde) en de woudontginningen (o.a. Donkerbroek). Donkerbroek ligt aan de westzijde vrijwel op de rand van de dekzandrug, grenzend aan het beekdal van de Tjabbekampster waterlossing. Ten zuiden van Donkerbroek vindt er nauwelijks bewoning plaats. "De Russchen", een oude boerenplaats bestaande uit enkele boerderijen, is ontstaan vanaf de 17^e eeuw. De naam verwijst naar de natte blauwgraslanden welke hier voorkwamen. Daarnaast zijn er enkele nederzettingen in het zuidwestelijk deel van de dekzandrug zonder een duidelijke ontsluiting. Waarschijnlijk waren dit plaggenhutten welke in het (heide)veld stonden.

